

**Конспект уроку на тему:  
«Подорож Скруджа різдвяної ночі  
в часі і просторі як можливість  
осягнути своє життя.  
Причини деградації  
особистості Скруджа.»**

**Тема уроку:** Подорож Скруджа різдвяної ночі в часі і просторі як можливість досягнути своє життя. Причини деградації особистості Скруджа.

**Мета уроку:** Визначити і систематизувати морально-естетичні категорії, що сприяють формуванню особистості людини; розкрити і проаналізувати причини деградації особистості Скруджа. Розвивати навички аналізу тексту, виховувати моральні і духовні категорії становлення особистості.

**Тип уроку.** Узагальнення і систематизація знань.

**Обладнання:** Портрет Ч.Діккенса, ілюстрації до повісті «Різдвяна пісня у прозі», різдвяні дзвоники, гілочка омели, різдвяна випічка, кутя, свічки, валянок Санта Клауса.

**Музичне оформлення:** М.Леонтович «Щедрик».

#### ХІД УРОКУ:

I. Вступне слово вчителя про святкування Різдва у різних країнах світу.

II. Робота над текстом повісті «Різдвяна пісня у прозі».

1. Гра «Прикрась різдвяну ялинку».
2. Прийом «Незакінчене речення».
3. Прийом «Вияв щирості».
4. Прийом «Альтернативна історія».

III. Підведення підсумків уроку.

Гра «Поїзд мрій».

IV. Домашнє завдання.

I. Вступне слово вчителя на фоні мелодії «Щедрика».

**Вчитель:** Різдво – одне з найшановніших у світі релігійних свят. Історія його виникнення сягає глибокої давнини. День Різдва – це день зимового сонцестояння. Починаючи з цього моменту, сонце підніматиметься над горизонтом все вище і вище. Світ з півми і холоду повертатиметься до життя і процвітання. Давні українці вважали, що саме в цей день богиня Коляда народжує на світ нового божича – Сонце. Він маленький, тендітний, його необхідно оберігати від злої темної сили – Мари. Тому люди ставали у коло, брались за руки, колядували, аби не допустити півми до осяяного маляти. У християнській традиції Різдво – це народження Ісуса, який несе мир, злагоду, спасіння, життя усім людям світу. Як і давні слов'яни, сьогодні люди у день Різдва стараються повернутися у рідний дім, зустріти це свято у колі сім'ї. Це час тепла і спокою, прощення всіх образ, гріхів. Коли родина сідає за щедро накриті столи, згадує померлих, говорить найтепліші слова своїм близьким. Ми всі дуже схожі у своєму прагненні любові, прощення, віри. Але є особливості у кожного народу стосовно святкування Різдва. Американці, наприклад, на Різдво готують найбільшу і найсмачнішу індику. Смакують кекси і каву різдвяного ранку. Протягом передріздвяних днів

складають під розкішно вбрану ялинку подарунки всім близьким і рідним. А ще дітки там лягають спати дуже рано, щоб Санта Клаус міг спуститися через димар і покласти кожному подарунок під ялинку або у свій червоний валянок. Закохані, які зустрінуться під гілочкою омели, обов'язково одружаться і будуть жити довго та щасливо. В Австрії ялинку прикрашають не скляними іграшками, а шоколадом і мармеладом. В Англії є традиція в ніч перед Різдвом запалювати на всіх вікнах дому свічки, тому серед місцевих жителів ця ніч називається ніччю свічок. У Сербії господарі сплячуть дубову гілочку із збереженим засушеним листям (бадяк) і дивляться, скільки сиплеться іскорок: «Скільки іскорок від бадяка, стільки щастя в домі, і грошей, і радості». В Іспанії перед різдвяною службою Божою (месою) всі збираються перед храмом і танцюють, узявшись за руки. У Чехії в різдвяну ніч ворожать на яблуках: розрізують впоперек і дивляться на серцевину – якщо зірочка правильної форми, то наступний рік буде вдалим. В Індії християни вбирають на Різдво дерево манго чи бананове дерево.

### ***Релаксація.***

**Вчитель.** Перед вами на дошці зображена різдвяна ялинка. Вона не прикрашена. І зараз ми маємо її підготувати до свята. На ваших столах розкладені різнокольорові кружечки. Впишіть у них ті риси характеру, які б ви хотіли виховати у собі, щоб вони стали найкращими різдвяними подарунками для ваших батьків. А тепер повісьте свої прикраси на ялинку.

*Діти прикріплюють кружечки до імпровізованої ялинки.*

### ***Рефлексія.***

**Вчитель.** А зараз ми разом спробуємо визначити основні моральні принципи, якими повинна володіти людина.

## ***2. Прийом «Незакінчене речення».***

*Вчитель зачитує речення, які учні повинні самотійно завершити.*

### ***Приклади речень:***

*«Я не пошкодую хліба голодному, тому що я...»,*

*«Я не скривджу слабшого, тому що я...»,*

*«Я не відповім грубістю на грубість, тому що я...»,*

*«Я послухаю своїх батьків, тому що я...»,*

*«Я не збрешу своєму другові, тому що я...»,*

*«Я не залишу в біді своїх товаришів, тому що я...»,*

*«Я молитимуть, коли згрішив, тому що я...».*

### ***Релаксація.***

**Вчитель.** На Різдво годиться бути особливо щедрим, зігрівати всіх своєю любов'ю, дарувати від щирого серця. Вдома кожен з вас підготував малесенький знак уваги своєму другові. А зараз обміняйтесь подарунками.

*Обмін подарунками.*

**Вчитель.** А тепер давайте повернемося до твору Чарльза Діккенса «Різдвяна пісня у прозі». Ви прочитали повість, а тому з легкістю можете дати відповіді на ці прості запитання.

- Хто вам сподобався у творі найбільше? Чому?
- Хто не сподобався або сподобався частково? Чому?

*Діти відповідають.*

**Вчитель.** Діккенс був наділений талантом співпереживання, що так яскраво виявився у його творах про дітей. Свою «Різдвяну пісня у прозі» автор задумував як настановчу проповідь англійському урядові, як крик душі чесної людини, котра бачить зневагу і жорстокість багатих до найнезахищеніших верств населення – дітей бідняків. Його до глибини душі вразив Закон «Про бідних», прийнятий у 1834 році, читання так званої «Синьої книги» – збірника документів про поведінку бідняків. Тому персонажі Діккенса мали пережити процес душевної трансформації, відмови від брехливих цінностей і понять в ім'я цінностей і понять істинних, загальнолюдських. Втіленням егоїзму, черствості і захланності у «Різдвяній пісні» є образ Скруджа. Давайте разом розглянемо причини деградації героя.

### ***Рефлексія.***

**Вчитель.** А зараз ми спробуємо уявити, що було б, якби Скрудж прожив своє життя інакше. І в цьому нам допоможуть троє духів: Дух Колишнього Різдва, Дух Нинішнього Різдва і Дух Прийдешнього Різдва. Уважно слухайте альтернативну історію життя Скруджа, щоб у кінці відповісти на головне запитання: що ж стало причиною його деградації.

*Троє учнів заздалегідь готують свої варіанти альтернативного розвитку сюжету. Вчитель ознайомлюється з їхніми варіантами, за потреби дає поради.*

**Дух Колишнього Різдва.** У Ебенезера Скруджа помер батько. Мати була невтішною. Вона настільки **любила** свого сина – бо він нагадував їй покійного чоловіка, – що не розлучалася з ним ні на мить. Він **любив** і чекав прихід кожного Різдва, аби веселитися і танцювати з усіма. Він **любив** свою маленьку сестричку Фанні, багато читав, фантазував. У мріях був відважним Робінзоном Крузо і мудрим Алі Бабою. А виріс – зустрів прекрасну дівчину Белу, закохався в неї, і **ніщо** не стало на заваді їх одруженню.

**Дух Нинішнього Різдва.** Ебенезер **навчився цінувати** кожен прожитий день у колі своєї великої сім'ї. Він **піклувався** про донечок і синів, **щиро вболівав** за кожного з них. У родині панував **лад і спокій, взаєморозуміння і**

**підтримка.** Ебенезер Скрудж і його дружина Бела **вміли знаходити радість і задоволення** у простих речах: смачній гусці на Різдво, вареній картоплі у старому казанку, у співі і дзвінкому щебеті своїх дітей. Він **щедро** ділився своєю радістю з усіма, бо у них було все необхідне для **щастя – родина.**

**Дух Прийдешнього Різдва.** Коли Скрудж ішов вулицею, усі **радісно з ним віталися, запитували про здоров'я і бажали йому довгих літ життя.** За те, що він хоч і небагатий, але **життєрадісний, щирий** чоловік, який **ділився** з іншими **останнім** шматком хліба. У Ебенезера було **багато друзів**, і ніколи про нього **ніхто не сказав поганого слова.** У його домі завжди булолюдно, весело і гамірно. Скрудж **врятував** малого хлопчика Тіма, який міг померти, **віддавши** свої заощадження на його лікування. І сім'я хлопця **прихилилась** до Ебенезера як до рідного. Ебенезер Скрудж був **найщедрішою і найповажнішою** людиною у Лондоні. Його серце сміялося. І того йому було цілком досить. А люди говорили: «Вміє чоловік Різдво відзначати, як мало хто х живих людей на світі».

**Вчитель.** А зараз порівняйте справжню історію і вигадану та визначте причини деградації головного героя.

**Робота з підручником і текстом альтернативної історії.**

Діти розмірковують над причинами морального падіння головного героя.

**Перелік причин:**

- а) відсутність батьківської любові на самому початку життєвого шляху;
- б) спроба за допомогою грошей добитись визнання і поваги від родини та оточуючих, повне зосередження на матеріальних інтересах і цінностях;
- в) нездатність людини протистояти міщанським суспільними уявленнями про життєвий успіх і принципи моралі; непомірна жага влади;
- г) небажання обтяжувати себе обов'язками, що вимагають відповідальності.

**Вчитель.** Людина приходить у цей світ, аби своєю любов'ю, щирістю, добротою, милосердям зігрівати його. Найбільшим скарбом ніколи не стане золото. Лише духовними скарбами можна збагатитись. Збирайте їх, примножуйте. І пам'ятайте: є один день у році, коли збуваються мрії, лиш треба їх правильно сформулювати.

**Релаксація.**

**Гра «Поїзд мрій».**

**Вчитель.** Уявіть, що напередодні Різдва до Небесної Канцелярії відправляється поїзд мрій. Кожна ваша мрія – один кольоровий вагончик цього дивовижного казкового поїзда. Давайте в уяві побудуємо його. Виберіть колір своєї різдвяної мрії і озвучте її. (Мрія не повинна мати матеріального вираження). А потім, коли всі вагончики будуть заповнені, ми відправимо свій поїзд у небо і будемо чекати у різдвяну ніч на здійснення задуманого.

**Домашнє завдання.**

***Написати міні-твір на тему: «Як вилікувати людину від зла».***